

Atgūstam citās valstīs samaksāto PVN!

Dace Everte, ZAB "Sorainen", vecākā nodokļu menedžere

<https://ifinances.lv/raksti/nodokli/pievienotas-vertibas-nodoklis/atgustam-citas-valstis-samaksato-pvn/15368>

Pieaugot iespējām iegūt sadarbības partnerus, veikt darbinieku apmācības, piedalīties izstādēs un pasākumos starptautiskajā biznesa vidē, Latvijas uzņēmēji dažādu komandējumu rezultātā arvien vairāk saņem rēķinus, kurus izraksta pakalpojumu sniedzēji un preču piegādātāji ārvalstīs. Daudzi no tiem tiek izrakstīti ar citas valsts pievienotās vērtības nodokli. Vai to var atskaitīt kā priekšnodokli? Kā to izdarīt?

Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) atmaksas kārtību visā Eiropas Savienībā (ES) nosaka divas direktīvas. PVN atmaksas kārtību ES dalībvalstu starpā nosaka [direktīva 2008/9/EK](#), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus direktīvā 2006/112/EK paredzētajai PVN atmaksāšanai nodokļa maksātājiem, kas neveic uzņēmējdarbību attiecīgās valsts teritorijā, bet veic uzņēmējdarbību citā dalībvalstī (direktīva 2008/9/EK). Latvijā šīs direktīvas normas iestrādātas [Ministru kabineta noteikumos \(MK\) Nr.1514](#) "Kārtība, kādā reģistrēts nodokļa maksātājs iesniedz pieteikumu pievienotās vērtības nodokļa atmaksas saņemšanai citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un kārtība, kādā atmaksā pievienotās vērtības nodokli citas Eiropas Savienības dalībvalsts reģistrētam nodokļa maksātājam".

PVN atmaksas kārtību no un uz trešajām valstīm nosaka [Padomes Trīspadsmītā direktīva](#) par dalībvalstu likumu saskaņošanu attiecībā uz apgrozījuma nodokļiem – pievienotās vērtības nodokļa atmaksāšanas kārtība nodokļiem pakļautajām personām, kas nav reģistrētas Kopienas teritorijā (trīspadsmītā direktīva). To, kā Latvijas sabiedrībām veikt PVN atmaksu uz trešajām valstīm, nosaka [MK noteikumi Nr.1507](#) "Kārtība, kādā atmaksā pievienotās vērtības nodokli trešās valsts vai trešās teritorijas reģistrētam nodokļa maksātājam".

Kas atmaksā PVN?

Latvijas nodokļu maksātāji var atgūt PVN, kas ir samaksāts šajās valstīs:

- ES dalībvalstīs;
- Norvēģijā, Šveicē, Islandē, Monako un Lielbritānijā (pēc breksita).

Attiecīgi arī šo valstu nodokļu maksātāji var atgūt PVN, kas samaksāts Latvijā.

Termiņš un apmērs

2019.gada 30.septembris ir termiņš PVN, kas samaksāts citās ES dalībvalstīs 2018.gadā, atgūšanai. Lai to izdarītu, līdz minētajam datumam Latvijas sabiedrībai jāiesniedz pieprasījums Valsts ieņēmumu dienesta (VID) elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS), un tad tas tiks tālāk pārsūtīts atmaksas dalībvalsts nodokļu administrācijai.

Minimālā PVN atmaksas summa, iesniedzot pieprasījumu par gadu, ir 50 eiro.

Ja nodokļu maksātāja citā dalībvalstī samaksātā PVN summa pārsniedz 400 eiro, tad viņam ir tiesības pieprasīt PVN atmaksu, negaidot kalendāra gada beigas, proti, pieprasījumu var iesniegt par katru ceturksni. Tādējādi jau šobrīd nodokļu maksātājiem ir tiesības atprasīt arī 2019.gadā samaksāto PVN, ja atgūstamā PVN summa šajā dalībvalstī ir vismaz 400 eiro.

PVN atmaksas pieprasījuma termiņi trešajās valstīs ir atšķirīgi:

Trešā valsts	Iesniegšanas termiņš	Informācija par PVN atmaksu un pieteikuma veidlapa
Norvēģija	30.septembris	https://www.skatteetaten.no/en/forms/rf-1032-vat-refund-for-foreign-businesses/
Šveice	30.jūnijs	https://www.estv.admin.ch/estv/en/home/mehrwertsteuer/fachinformationen/vat-refund---tax-free/vat-refund.html#514403783
Īslande	6 gadi pēc kalendārā gada beigām	https://www.rsk.is/english/companies/vat/
Monako	30.jūnijs	http://en.service-public-entreprises.gouv.mc/Tax/VAT/Refunds/How-to-request-a-refund-of-VAT-credit-by-a-taxpayer-not-established-in-Monaco-or-France
Lielbritānija (pēc breksita)	30.septembris – ES dalībvalstīm, Eiropas Ekonomikas zonas valstīm 30.jūnijs – citām trešajām valstīm	https://www.gov.uk/government/publications/vat-application-for-vat-refund-by-a-business-person-not-established-in-the-community-vat65a

Breksita jautājums

Ilgu laiku nebija skaidrības, kā notiks PVN atmaksa, ja Lielbritānija izstāsies no ES, jo nebija zināms, kāda būs Lielbritānijas un ES vienošanās par sadarbību. Šobrīd plānotais datums, kad Lielbritānija izstāsies no ES, ir 2019.gada 31.oktobris, un visticamākais scenārijs ir izstāšanās bez vienošanās.

Pēc breksita [direktīva 2008/9/EK](#) PVN atmaksām vairs nebūs piemērojama, bet, tāpat kā trešo valstu PVN atmaksām, būs jāpiemēro trīspadsmitā direktīva. Līdz ar to Latvijas nodokļu maksātāji vairs nevarēs pieprasīt PVN atmaksu VID EDS, tā vietā būs jāizpilda Lielbritānijā noteiktā procedūra trešo valstu uzņēmumiem.

Lai gan nav publicētas jaunas instrukcijas, kā pieprasīt PVN atmaksu pēc breksita 31.oktobrī, spriežot pēc iepriekšējām instrukcijām, kas tika gatavotas breksitam 2019.gada 29.martā, PVN atmaksas tiks apstrādātas šādā kārtībā:

- pieprasījumi par 2018.gadu, kas tiks iesniegti Lielbritānijai līdz breksitam, ievērojot 2019.gada 30.septembra termiņu, tiks apstrādāti saskaņā ar direktīvu 2008/9/EK, kā atmaksa citas ES dalībvalsts nodokļu maksātājam, un tie ir iesniedzami EDS;
- pieprasījumi, kas tiks iesniegti Lielbritānijai pēc breksita neatkarīgi no perioda, par kuru tiek iesniegti, tiks apstrādāti kā trešo valstu PVN atmaksa, tāpēc, iesniedzot pieprasījumu vēlāk, būs jāizmanto Lielbritānijas procedūra atmaksām trešo valstu uzņēmumiem;
- pieprasījumus par 2019.gadu, kas iesniegti pirms breksita, varēs iesniegt ar EDS starpniecību.

Atmaksas nosacījumi

Dalībvalstīm un tām trešajām valstīm, kas noslēgušas paritātes vienošanos, jāievēro pienākums atmaksāt PVN citu dalībvalstu PVN maksātājiem, tomēr katrā valstī var būt atšķirīgi ierobežojumi PVN atmaksas piešķiršanai. Bieži vien tiek ierobežota atmaksa par tādiem izdevumiem, ko var uzskatīt par daļēji vai pilnībā personiskām izmaksām, piemēram, auto nomu, degvielu vieglajām pasažieru automašīnām, ēdināšanu, izklaides pasākumiem.

ES dalībvalstīs noteikti vienoti kritēriji, kad nodokļu administrācijas var pieprasīt iesniegt dokumentus – ja ir nepieciešams veikt papildu pārbaudi par darījumu vai ja darījuma vērtība pārsniedz 1000 eiro. Nodokļu maksātājiem nav jāiesniedz arī PVN maksātāja statusu apstiprinoši dokumenti.

Savukārt trešo valstu PVN atmaksās nodokļu maksātājiem jārēķinās ar iespējamu pienākumu iesniegt rēķinu oriģinālus vai vismaz to kopijas, kā arī rēķinu samaksu apliecinošus dokumentus. Tāpat atsevišķas valstis prasa iesniegt PVN sertifikātu, lai pārlicinātos, ka šī sabiedrība ir attiecīgajā valstī reģistrēts PVN maksātājs. Atgādinu, ka PVN sertifikāts ir derīgs tikai 12 mēnešus.

Lai veiksmīgi atgūtu samaksāto PVN, uzņēmējiem jāņem vērā divi būtiski jautājumi.

Pirmkārt, visās valstīs, kur tiek veikta PVN atmaksa, priekšnoteikums ir, lai konkrētās izmaksas būtu saistītas ar sabiedrības saimniecisko darbību, it īpaši automašīnu nomas un degvielas izdevumi. Daudzas valstis to strikti izvērtē, un var nākties pierādīt, ka šīs izmaksas ir tikai un vienīgi saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

Otrkārt, bieži vien PVN atmaksas procesā tiek vērtēts arī iesniegtais rēķins, tādēļ komandējumā nosūtītajiem jau laikus jāsaģādā pareizi noformēti rēķini, cik vien iespējams – ar Latvijas sabiedrības rekvizītiem. Protams, taksometros un restorānos tas var būt sarežģīti, bet konferencēs, viesnīcās un auto nomās tas nevarētu radīt īpašas problēmas.

Kad PVN nav atgūstams

ES dalībvalstis

PVN atmaksas pamatnoteikums ir tāds, ka atmaksas pieprasītājs nav reģistrēts PVN maksātājs dalībvalstī, no kuras tiek pieprasīta atmaksa, vai neveic tādu darbību, kas tam radītu pienākumu reģistrēties.

Tādēļ pirms darījumu uzsākšanas ir vērts apdomāt, vai uzņēmēja plānoto darbību dēļ nav jāreģistrējas par PVN maksātāju. Visbiežāk problēmsituācijas rodas divos gadījumos - darījumos ar nekustamo īpašumu un preču iegādi un ieviešanu (imports) citā ES dalībvalstī.

Ja tiek iegādāts vai iznomāts nekustamais īpašums, PVN nebūs atgūstams, ja dalībvalsts, no kuras tiek pieprasīta atmaksa, nodokļu administrācija secinās, ka īpašums iegādāts, lai veiktu uzņēmējdarbību šajā valstī (piemēram, izīrētu vai iznomātu).

Tāpat arī jāuzmanās, importējot preces citās ES dalībvalstīs. Šādos gadījumos nodokļu administrāciju interesēs, kas tālāk tiek darīts ar iegādātajām un citā ES valstī ievestajām precēm. Ja tiks konstatēta to vietējā piegāde citam nodokļu maksātājam, tas var būt par pamatu atmaksas atteikumam, jo nodokļu maksātājam bija jāreģistrējas par PVN maksātāju šajā dalībvalstī un attiecīgi arī priekšnodokļa atmaksa jāpieprasa, iesniedzot PVN deklarāciju, nevis piemērojot ES PVN atmaksas procedūras. Tādēļ darījumos ar precēm ieteicams vispirms noskaidrot nodokļu administrācijas nostāju, kritērijus PVN reģistrācijai un, protams, savlaicīgi parūpēties par pilnīgi un pareizi noformētiem attaisnojuma dokumentiem, kas pierāda preču izvešanu no dalībvalsts, kurā samaksāts PVN.

Trešās valstis

Latvijai ar katru trešo valsti, kas piekritusi atmaksāt PVN, ir noslēgta savstarpēja paritātes vienošanās, par kuriem izdevumiem un ar kādiem nosacījumiem abas puses piekrīt veikt PVN atmaksu. Tādējādi, salīdzinot ar ES dalībvalstu atmaksu apmēriem, parasti trešajās valstīs izdevumu loks, par kuriem var atgūt PVN, ir šaurāks.

PVN atmaksa citu valstu uzņēmumiem

Ja palīdzat saviem sadarbības partneriem atgūt Latvijā samaksāto PVN, tad jāatceras, ka VID neatmaksā PVN:

- ja rēķins neatbilst Pievienotās vērtības nodokļa likuma prasībām (jānovērtē, vai ir ietverti visi nepieciešamie rekvizīti);
- par precēm un pakalpojumiem personīgai lietošanai (piemēram, izdevumi par vieglo automašīnu, atpūtas, restorānu un veselības uzlabošanas izdevumi);
- par nelietota nekustamā īpašuma iegādi un par saņemtajiem pakalpojumiem, kas saistīti ar nekustamā īpašuma būvniecību, rekonstrukciju, renovāciju, restaurāciju vai remontu (ja tiek plānoti šādi darījumi, vienīgais veids, kā atgūt PVN, ir reģistrācija ar PVN apliekamo personu reģistrā).

Trešo valstu uzņēmumiem tiek prasīts iesniegt rēķinu oriģinālus, samaksu apliecinošus dokumentus un PVN sertifikāta oriģinālu.

Lai arī aprakstītās procedūras varētu šķist sarežģītas, caurmērā vienas valsts pieteikuma iesniegšanai nepieciešamais laiks parasti nepārsniedz vienu stundu (atkarībā no rēķinu skaita un daudzveidības), bieži vien pat mazāk, tāpēc ieteicams izvērtēt, vai PVN atmaksa ir izdevīga par pavisam nelielām summām.